

Kedves Hölgyeim és Uraim!

Egy tudományos konferenciát száraz pontos összegzéssel illik lezárni, de ne várják ezt tőlem, nem akarok beletolakodni egy olyan világba, melynek mesterei igazán azok, akik itt előadtak.

Ehelyett képzeljenek maguk elé egy kilenc éves gyereket, aki ott áll egy szecessziós ház legfelső emeletén, egy sötét folyosó végén és várja, hogy a hosszas csengetésre valaki megjelenjen. Végre csoszogás hallatszik – kinyílik az ajtó és megjelenik egy őszes szakállú, hosszú hajú öregember. Mögüle a folyosó mélyéről árad a fény – körbefonja –, s olyanná válik, mint egy jelenés, mintha már a megjelenésével is egy különös világ üzenetét hozta volna. És valóban azt hozta. Kapcsolatom Indiával vele kezdődött. Zajti Ferenc első mesteremmé vált és általa magyar és indiai népmesék közt nőttem fel, s gyermekkoromban a János vitézi földrajz volt számomra a valóság, melyben Franciaország, Lengyelország és India határos, s a mesék által Indiát is nagyon közelinek éreztem.

Talán ezért volt az, hogy íróasztalom felett évtizedeken keresztül ott lógott egy kép, egy törekeny sovány ember profilja, Körösi Csoma Sándoré, aki őshazánkat kutatva, ősi igazságokra lelt, s a nyugati világ első bodhiszátvája lett. Középső fiam kisgyerekként, megpillantva képét rákérdezett, és meséltem neki talányos őstörténetünkről, melyet délibábos látomások lengenek körül, de a délibábok között igazgyöngyök is rejlenek, mint Körösi Csoma életműve, aki ugyan soha nem tudott eljutni az ujugrok közé, de a tudomány és az emberség grádicsán a legfelsőbb fokokra ért. Ezt hallva középső fiam, mint gyerek, váratlanul megjegyezte, „ha felnövök, én eljutok oda”. Nem nevettük ki, csak mosolyogtunk. Az ígéretet már rég elfeledtük – lehet, hogy ő is. Majd az egyetem elvégzése után váratlanul előállt tervével s belső Magariától, Hunzakuton keresztül, Hszcsiang ujugur autonóm tartományig óriási területeket járt be, nem a ködökért, hanem, hogy merész utazóként és néprajzi gyűjtőként – később elemezendő tényeket tegyen le.

Nekünk, magyaroknak sohasem gyarmatosítandó föld volt Ázsia, hanem valami teljesen más: tudományos kihívás is, de érzelmi is egyben, önfeledt álmok mágnesezett világa és reményteljes kéznyújtás a magányból. A magyarság így lehet különösen tartalmas kapocs Európa és Ázsia között. Ezt a kapcsot testesíti meg Amrita Sher-Gil ez a kirobbanó vizuális tehetséggel bíró gyönyörű lány. Nagybányaiak és Gauguin, valamint az indiai miniatúrák ölelkeznek benne önfeledten.

Köszönöm Önöknek – az előadóknak és minden közreműködőnek – az élményt, mely ezen a két napon Indiával és Amrita Sher-Gillel kapcsolatban bennünket ért.

És engedjék meg, hogy Gandhi gondolatával zárjam a konferenciát:

„Minden ország kultúrája lengje körül a házamat, de egyik se szakítson el szülőföldem talajától.”

Csáji Attila